

פרק ז':

מסע אל המהרה

כשיצאו שני הנערים מבית המדרש 'היכל שמואל' לאחר תפילת ערבית, הם מיהרו לרכוס את מעיליהם מול פרץ של אוויר קר. ירושלים כבר היתה עטופה בשמיים זרועי כוכבים. יהודה נשא את עיניו אל האופק. אורות העיר שהשתרעה סביבם למלוא האופק, יצרו שטיח זוהר של נקודות זהובות.

אך מעל כל אלו, התנשא בית המקדש. הוא לא היה מואר, ובכל זאת, נדמה היה כאילו אור פנימי, קורן וטהור, בוקע ממנו. כתליו הלבנים, הבוהקים, נראו כאילו הם סופגים את אור הכוכבים ומשיבים אותו בעוצמה רבה יותר. עיטורי הזהב שקישטו את חלקו העליון נצצו בעדינות, בהילה שקטה ומלכותית. הוא עמד שם, שונה, מחבר בין הארץ זרועת האורות המלאכותיים לבין השמיים זרועי הכוכבים.

יהודה התקשה להתיק את עיניו מהמראה. הוא עמד מרותק למקומו, ובהה מולו. לבסוף, הקיץ אותו שרוליק משרעפיו. "אני חושב שמחכים לנו בבית..." העיר בעדינות.

"אתה צודק!" השיב יהודה, נשם נשימה עמוקה והעיף מבט אחרון אל עבר המקום שהיווה כעת מושא חלומותיו. לאחר מכן, צעדו שני הנערים לעבר בית משפחת צדוק.

כשנכנסו הביתה, כבר המתינה ארוחת הערב על השולחן במטבח. כמו בצהריים, גם כעת סעדו שתי המשפחות בנפרד: הגרוסמנים התכנסו סביב השולחן במטבח, ואילו הבוגרים שבבני משפחת צדוק - ירדו אל מתחם הטהרה שבחצר, להשלים את אכילת מה שנותר מבשר קרבן התודה והלחמים שקיבלו.

"היינו מצטרפים אליכם לארוחת הערב," הסביר ר' שמואל לפני שעזב עם ילדיו הגדולים, "אך לא נותר זמן רב לאכילת התודה... אחרי חצות - כבר לא ניתן יהיה לאכול מהבשר ומלחמי התודה, כך שהם יהיו ל'נותר', ומכך אנו מבקשים להימנע בכל מחיר!" התנצל, ור' אהרן הנהן בהבנה.

שעה קלה לאחר מכן, כבר סיימו הגרוסמנים את ארוחת הערב, ובני משפחת צדוק חזרו מרוצים ושמחים. "לא נותר אפילו פירור! זכינו לקיים את מצוות אכילת הזבח בשלמות, מבלי להותיר מאומה!" סיפר שרוליק בהתרגשות ליהודה, שחש צביטה קלה בליבו על שאינו יכול עדיין להיות חלק מההתרגשות הזו.

שרוליק הציץ בשעון הגדול שתלוי היה על הקיר בסלון. "עוד לא מאוחר כל כך!" אמר ליהודה, "אולי תרצה להספיק משחק אחד של 'מסע אל הטהרה'?" הציע.

"מסע אל הטהרה?" יהודה זקף את גבותיו בפליאה. השם נשמע לו מסקרן, אך כלל לא מוכר. שרוליק צחק קלות. "אה, נכון... שכחתי לרגע שאתה לא מכאן!" אמר. "זה... זה אחד המשחקים הכי יפים שיש! כולם אוהבים אותו. רוצה שאראה לך?".

בזווית החדר, על אחת הכורסאות, ישב שוקי, אחיו בן העשר של שרוליק. הוא העמיד פנים שהוא שקוע בספר, אך עיניו הציצו שוב ושוב לעבר האורחים, בוחנות אותם בסקרנות שלא הצליח לכבוש. גם יהודה צידד מבט חטוף לעברו, מציין לעצמו כי כעת סיים להכיר את כל ילדי משפחת צדוק, שלושה גדולים ושני קטנים, כפי שהזכיר שרוליק כשנשאל על מספר בני משפחתו על ידי ר' יששכר סוחר הבהמות.

"שוקי", קרא שרוליק בחביבות לעברו של אחיו, "במקום להסתכל עלינו מהצד, אולי תעשה משהו מועיל ותרופץ להביא את המשחק מהחדר?". "איזה משחק?" היתמם שוקי, מנסה להסתיר את העובדה שהאזין לשיחתם של הנערים, אך שרוליק לא בלע את הפיתיון. "שוקי... זה בהחלט מובן שאתה סקרן, וכעת רופץ לחדר ותביא את המשחק..." אמר בחיוך, "אתה יודע בדיוק על איזה משחק מדובר!".

פניו של שוקי הסמיקו קלות. הוא קפץ ממקומו, נעלם וחזר כעבור רגע, אוחז בשתי ידיו קופסת קרטון גדולה ומרובעת. ניכר היה שהקופסה ראתה ימים טובים יותר; פינותיה היו מהוהות וקרועות מעט, והציור שעליה דהה. שוקי הניח את הקופסה על שולחן הסלון, ובמבט מהוסס פנה אל אחיו הגדול: "אני... אני יכול גם לשחק?" שאל בנימה מתחננת.

שרוליק הפנה את השאלה אל אורחו. "מה אתה אומר, יהודה? זה יהיה בסדר אם נצרף אותו?" שאל, "בטח! ברור!" ענה יהודה בשמחה, והתרגשות ניכרה בקולו. הוא שמח על ההזדמנות לשחק עם שני האחים.

כך התיישבו השלושה סביב השולחן, ושרוליק פרש את לוח המשחק. הבנות, דבורה וחווה-צילה, שישבו על הספה הסמוכה ופטפטו ביניהן, מתגברות על פערי הגילאים ואוספות פיסות מידע חיוניות על העולמות השונים מהם הגיעו - השתתקו לרגע. חווה-צילה, הכירה את המשחק היטב, והיתה שמחה להצטרף אלמלא היה מדובר בבנים זרים. עבור דבורה, המשחק היה חדש, ועורר סקרנות מטבע הדברים.

"טוב, אז ככה," פתח שרוליק והצביע על הלוח. "המטרה היא להגיע מהמשבצת הזו, 'שערי ירושלים', עד לכאן - 'העזרה'. הראשון שמגיע לשם כשהחייל שלו ירוק, כלומר **טהור**, מנצח". הוא הראה ליהודה את החיילים הדו-צדדיים. "אתה מתחיל כשהצד הירוק כלפי מעלה. אם אתה נטמא - אתה הופך את החייל לצד האדום".

“איך נטמאים?” שאל יהודה.

“רק אם שולפים קלף מטמא מהקופה,” הסביר שרוליק, והניח את חפיסת הקלפים לצד הלוח. “בתחילת כל תור אתה לוקח קלף. יכול לצאת לך קלף עזר, כמו ‘מי חטאת’ או ‘טבילה במקווה’, ואותו עליך לשמור. אבל יכול לצאת לך גם קלף אירוע, כמו ‘נגעת בשרץ’ או ‘נטמאת במת’, ואז, כמו שאמרתי, אתה נטמא והחייל שלך הופך לאדום!”.

יהודה נראה מהורהר. “אבל אני לא מכיר את כל ההלכות,” אמר, והבעת אכזבה קלה על פניו. “אני לא אדע מה לעשות...”.

“אל תדאג,” הרגיע אותו שרוליק בחיוך. “זה הרבה יותר פשוט ממה שזה נראה. אני אעזור לך, ומהר מאוד תדע הכל בעצמך!”.

הם החלו לשחק. יהודה התכבד לפתוח ראשון. הוא הטיל את הקובייה, והתקדם שלוש משבצות, אל משבצת נייטרלית. הוא שמח לגלות שהקלף שהרים מהערימה העניק לו את הזכות ל'הזאת מי חטאת', ושמר את הקלף לשעת הצורך. אחריו, הגיע תורו של שרוליק שהתקדם חמש משבצות, והרים קלף עליו נכתב: “נגעת בחתול רחוב!”.

“מה אתה צריך לעשות כעת?” שאל יהודה, ושרוליק חייך. “שום דבר, למען האמת! חתול חי אינו מטמא, כך שכלום לא השתנה בעצם!”.

הקובייה עברה אל שוקי, והוא התקדם את מספר הצעדים המרבי האפשרי - שש משבצות, מה שהציב אותו בינתיים במקום הראשון. כשהרים את הקלף מהערמה, התכרכמו פניו. “נגעת בשרץ!” הוא הציג את הקלף שבידו, והפך את החייל שלו לאדום.

יהודה חייך. בעולם האמיתי, הוא היה טמא המת, והיה עליו להיזהר שלא לטמא את חבריו החדשים. והנה, התהפכו

היוצרות: הוא הטהור, ודווקא שוקי, הוא זה שנטמא... על אף שזכר שמדובר במשחק בלבד, המחשבה הזו שעשעה אותו.

הקובייה עברה מיד ליד, והחיילים התקדמו. בתור הבא, החייל של שוקי נחת במשבצת שעליה נכתב: "זכית בסעודת מצווה של בשר שלמים וקיבלת שפע של קדושה! אתה מוזמן להתקדם ארבע משבצות נוספות!". יהודה לא הבין מדוע, אבל הבשורה הזו לא שימחה במיוחד את שוקי.

"שוקי אינו יכול לאכול מבשר השלמים, משום שהוא טמא! לכן, הוא לא יוכל ליהנות מהקלף בו זכה!" הסביר לו שרוליק, בשעה ששוקי הושיט ידו ולקח מהערמה קלף. "טבלת במקווה" הופיע עליו, ויהודה חייך בהקלה. "כעת כבר תוכל לאכול מהשלמים!" אמר לשוקי, שהביט בו במבט מוזר.

שוב היה זה שרוליק שנחלץ לעזרה. "שוקי עדיין לא יכול לאכול מבשר השלמים, משום שהוא זקוק להערב שמש לפני שיאכל בקדשים! זה אומר, שרק בתור הבא הוא יוכל לאכול קודש, ובינתיים, הוא החמיץ את ההזדמנות!" הסביר, ויהודה הסמיק קלות. "תרגיש בנוח, יהודה! רק ככה לומדים!" עודד אותו שרוליק.

בתור הרביעי, החייל של שרוליק עמד על משבצת נייטרלית, והוא הרים קלף שעליו נכתב: "נגעת בעולה רגל שהגיע לירושלים זה עתה ממצרים!".

שתיקה של מבוכה השתררה לרגע, האחים הביטו זה בזה, אך לבסוף היה זה יהודה שהפיג את המתח: "מה באמת עושים במקרה כזה?" שאל, ושרוליק שלף מבין הקלפים שבידו קלף של טבילה במקווה, ואמר: "זה הכל. טובלים במקווה, ומכאן ואילך צריך רק לחכות להערב שמש. במקרה הנוכחי, זה חסר משמעות... אני אפילו לא אצטרך להפוך את החייל שלי לאדום!" הוסיף.

בסיבוב הבא, יהודה שמח לגלות שהחייל שלו נחת על משבצת שעליה נכתב: "זכית בפירות של מעשר שני! לרשותך שפע קדושה, ואתה יכול להתקדם שתי משבצות!". הוא הושיט את ידו, והרים קלף עליו נכתב: "עלית בטעות על הקרון הלא נכון, ומצאת את עצמך בקרון שאינו טהור!".

"מה זה אומר?" הפנה יהודה את מבטו לעברו של שרוליק, שהסביר: "זה אומר, שאתה טמא טומאת ערב. הקרון, שרובו עשוי מתכת, בוודאי נטמא בטומאת 'חרב כחלל' מטמאי המת שנסעו בו. המשמעות הינה, שהוא מקבל דין של אב הטומאה - כמו טמאי המת עצמם, וכעת הוא מטמא כל מי שנוגע בו!".

"אז אני לא יכול לאכול את המעשר שני, וזה אומר שהחמצתי את ההזדמנות!" בירר יהודה ונימת אכזבה נשזרה בקולו, אך שרוליק השיב מיד: "אלא אם כן יש לך קלף של טבילה במקווה!". "יש לי טבילה במקווה!" הציג יהודה את הקלף המתאים, אך מיד הוסיף בהשלמה: "זה לא עוזר לי... אני הרי צריך הערב שמש!".

שרוליק חיך. "אני שמח לבשר לך, שאתה בהחלט יכול לאכול מפירות מעשר שני... אמנם אסור לאכול מעשר שני בטומאה, אולם טבול יום, מי שטבל ועדיין לא העריבה השמש לאחר טבילתו - רשאי לאכול פירות מעשר!" הסביר את ההיגיון, ויהודה שמח להתקדם שתי משבצות. "הלוואי שיכולתי כבר לאכול באמת פירות של מעשר שני!" אמר לעצמו בקול, ושני האחים חייכו. "עוד כמה ימים! הזמן יחלוף מהר!" אמר שרוליק באמפטיה.

באחד התורות הבאים, החייל של שרוליק נחת על משבצת נייטרלית שוב, אך הקלף שהוא הרים היה דרמטי יותר. "נגעת בעט ממתכת, ששהה בבית חולים בלתי מפוקח!" נכתב בקלף, ושרוליק נאנח בתסכול. "עכשיו אני טמא מת!" מלמל בהשלמה כואבת, והפך את החייל הירוק שלו לאדום.

"טמא מת? אבל... לא נגעת במת, ואפילו לא היית איתו באותו אוהל!" מחה יהודה, ושוקי הסביר: "כלי ממתכת, שנגע במת או

היה עם המת באותו האהל, מקבל דין כמו המת בעצמו... בעצם, הכלי הזה הינו כמו 'מת קטן', שמטמא כל מי שנוגע בו!".

"אני לא מבין... לא כתוב כאן שהחפץ נגע במת, אלא שהוא שהה בבית חולים!" כיווץ יהודה את מצחו, ושרוליק נחלץ לעזרתו: "בבית חולים, קרוב לוודאי שישנם מתים, כך שמי שהיה בבית חולים לא מפוקח - נטמא בטומאת מת!".

"מה זאת אומרת בית חולים לא מפוקח?" שאל יהודה, ושרוליק הסביר:

"בירושלים עצמה, ובמקומות רבים נוספים במדינת יהודה, ישנו פיקוח הלכתי צמוד לבתי החולים, והם מתוכננים כך שהטומאה אינה מתפשטת בכל המבנה אלא רק בחדר שבו שהה המת. לבתי החולים הללו, ניתן להיכנס מבלי חשש, ולהישאר טהורים לגמרי! הבעיה קיימת רק בבתי החולים המעטים בהם עדיין אין פיקוח הלכתי, ובמדינת יהודה הם נדירים למדי!".

"זה מדהים איך שירושלים מתוכננת כך שישנם פתרונות לכל בעיה, באופן שלא מפריע בכלל לשגרת החיים! החיים כאן רגילים כל כך, פשוטים כל כך, וזה ממש לא סותר את השמירה על טהרה קפדנית!" התפעל יהודה בקול, ושרוליק הנהן בראשו. "אתה צודק. אבא הסביר לי פעם, שחכמי הסנהדרין משקיעים מאמצים כבירים כדי למצוא פתרונות כאלו, שלא ירתיעו אנשים מלשמור על טהרה! משום כך, בימינו, שלא כמו בשנים עברו, מרבית תושבי ירושלים שומרים על טהרה במשך כל ימות השנה!".

"זה מרתק!" קרא יהודה, וחזר להביט בלוח המשחק: "מה אתה צריך לעשות עכשיו, אחרי שאתה טמא מת?" ניסה להבין את הכללים, ושוקי התנדב להסביר: "בשביל להיטהר, הוא זקוק לשני קלפים של הזאה, ולקלף אחד של טבילה. בתור השלישי, עליו למסור את קלף ההזאה הראשון, בתור השביעי - את קלף ההזאה השני ואת קלף הטבילה, ואז הוא ייטהר, אחרי הערב שמש כמובן...".

"יש לי רק קלף הזאה אחד!" אמר שרוליק בקול שקט, ושוקי חיך ואמר לו: "זו ההחלטה שלך אם לקחת את הסיכון או לא!". "סיכון? למה הכוונה?" התפלא יהודה, ושוקי הסביר: "הוא יכול להשתמש בקלף ההזאה בתור השלישי, ולקוות שעד לתור השביעי הוא יזכה בקלף הזאה נוסף. אבל אם זה לא יקרה, ההזאה הראשונה הלכה לאיבוד, והוא יצטרך שני קלפי הזאה נוספים כדי להיטרה!".

ההחלטה לא היתה נחוצה לרגע זה. עד לתור השלישי, ממילא שרוליק לא יכול היה להשתמש בקלף ההזאה שבידו, כך שהמשחק המשיך בינתיים. התור עבר לשוקי, שהחייל שלו היה ארבע משבצות בדיוק אחרי החייל של אחיו הגדול. הוא הטיל את הקובייה, ומלמל לעצמו: "רק לא ארבע!". אך לצערו, זה בדיוק מה שהקובייה הורתה...

"אוי! זה מרגיז!" קרא, והפך את החייל שלו. "מה קרה? אפילו לא הרמת כרטיס עדיין!" התפלא יהודה, ושוקי הסביר: "נכון, אבל זה עוד כלל של המשחק הזה... אם אתה נמצא באותה משבצת עם טמא מת, אתה גם נטמא... אמנם לא בטומאה חמורה כמוהו, אלא בטומאת ערב, אבל בינתיים אין לי קלף של טבילה במקווה, כך שאני טמא עד להודעה חדשה!".

"רגע... ואם אתה נמצא עם מי שנגע בשרץ, למשל, באותה משבצת?" חידד יהודה בניסיון להבין את הכללים לאשורם, ושרוליק השיב: "אז לא קרה שום דבר. בדיוק כמו בעולם האמיתי: אם נגעת באב הטומאה - נטמאת בטומאת ערב, אבל מי שאינו אב הטומאה - אינו מטמא אדם וכלים!".

כעת שוב הגיע תורו של יהודה. הוא הקריא מתוך הקלף שבידו: "פינית יונה מתה שהיתה מוטלת על הכביש!". הוא כבר הוסיט את ידו להפוך את החייל שלו לאדום, אך שוקי עצר אותו. "אתה טהור!" הכריז, להפתעתו של האורח. "טהור? אבל נגעתי בנבלה!" התפלא יהודה, ושרוליק הסביר: "נבלת עוף טהור, אינה מטמאת במגע... רק מי שאוכל נבלה שכזו - נטמא!".

"איכס!" לא הצליח יהודה להתאפק מלקרוא, ושרוליק חייך: "זה נשמע כך, אני יודע, אבל זה לא מדויק... נניח, תרנגול שנשחט, ולאחר מכן התברר שהסכין היתה פגומה... התרנגול הינו נבלה, משום שלא נשחט כהלכה, והוא הרי עוף... אם משהו בישראל את העוף הזה במרק ואכל ממנו כשיעור - הוא ייטמא!".

המשחק המשיך, והתור השלישי של שרוליק הגיע סוף סוף. "נו, מה אתה מחליט, שרוליק?" שאל שוקי, ושרוליק הניח בצד את קלף ההזאה שלו. "אני מקווה לזכות באחד נוסף עד שיגיע התור השביעי שלי, ואם לא? אז באמת מצבי לא טוב..." אמר בחיוך.

לפתע, פניו של יהודה הפכו מהורהרות. "רק עכשיו אני קולט!" הוא קרא, ושני האחים הביטו בו בחוסר הבנה. "מה אתה קולט?" שאלו ביחד, ויהודה השיב: "המזוודה של מרכז הטהרה!". שרוליק ושוקי החליפו מבטים, ולבסוף אמר שרוליק בחיוך: "אתה תסביר לנו על מה אתה מדבר, נכון?".

יהודה, שנהנה למצוא סוף סוף מקום שבו ביכולתו להעשיר את הידע של מארחיו, הסביר בשמחה: "כשהגענו לכאן, אבא שלי ארז את כל החפצים שיש בהם מתכת כלשהי, במזוודה מיוחדת, שנשלחה אל מרכז הטהרה בירושלים, משם אנחנו אמורים לקבל אותה בעוד שבוע - אחרי שתטוהר. הוא הסביר לי, שהתקנות של מדינת יהודה אוסרות להכניס מחוץ לארץ כל חפץ העשוי ממתכת. עכשיו, סוף סוף, אני מבין מדוע!".

"לא ידעתי על התקנה הזו!" קרא שוקי, ושרוליק הנהן בראשו. "כנראה משום שאף פעם לא הייתם בחוץ לארץ!" הסביר יהודה. "אבל זה ממש הגיוני... אם חפץ ממתכת יכול להיות טמא כמו המת בעצמו, כפי שהסברת לי, זה אומר שכל חפץ ממתכת שהיה בארץ שבה אין פיקוח והקפדה על דיני הטומאה - עלול להפיץ טומאה כמו... כמו מת קטן, מבלי שאף אחד אפילו ידע על כך!".

המשחק היה מרתק ומלא תהפוכות. הילדים היו שקועים בו כל כך, עד שלא הבחינו בר' אהרן, שנכנס לסלון ועמד בצד, מתבונן

בהם בחיך. הוא הקשיב לדיונים הערים, לחילופי המהלכים, ולקריאות השמחה או האכזבה. גם דבורה, הניחה מזמן את הספר בצד, והטתה אוזן. על אף שלא היתה חלק מהמשחק עצמו, התבהרו לה לפתע פרטים רבים שלא היו ברורים די צרכם, והיא היתה מרותקת.

לאחר מספר דקות, ר' אהרן כחכח קלות בגרונו. שלושת הנערים הרימו את ראשיהם בהפתעה. "אני רואה," אמר ר' אהרן בנימה משועשעת והעביר את מבטו בין דבורה ויהודה, "שכבר קיבלתם תשובות להרבה מהשאלות שלכם... אתם כבר לא צריכים את ההסברים שלי!" הפטיר בחיך, ולאחר מכן אמר נחרצות: "אבל כעת, כבר מאוחר! צריך ללכת לישון!"

"אבא, עוד תור אחד, רק עוד אחד!" הפציר יהודה, שלא רצה שהחווייה תיגמר. ר' אהרן חיך. "אני מבין אותך, יהודה'לה, אבל השעה כבר באמת מאוחרת," אמר, ואז הוסיף את המשפט ששום טיעון לא יכול היה לעמוד מולו: "מחר בבוקר, אם ירצה השם, אנחנו רוצים להתפלל שחרית... בהר הבית! בשביל זה, אנחנו נצטרך לקום ממש מוקדם!"

עיניו של יהודה נפערו. הוא הביט בשרוליק ובשוקי. המילים 'הר הבית' הדהדו בחלל החדר, והמשחק שעל השולחן נראה פתאום חסר חשיבות.

"נמשיך מחר," הכריז יהודה בנחישות, קם ממקומו, והניח את ערמת הקלפים הפרטית שלו על השולחן. "אל תדאג," הניח שרוליק את דעתו, "אנחנו נשמור את הלוח מעל ארון הספרים עד מחר, כך שנוכל להמשיך בדיוק מהמקום בו הפסקנו!"

"מצוין!" אמר יהודה, שליבו כבר לא היה כאן. הוא כבר היה ביום המחר, בשחר היום החדש, בו יזכה סוף סוף להתקרב עוד קצת. לפחות להתקרב, אם אי אפשר יותר מכך.

שעה קלה לאחר מכן, כשנכנס ר' אהרן לאחל ליהודה לילה טוב, מצא אותו מהורהר. "אבא," אמר יהודה בקול שקט, "שרוליק סיפר לי היום על 'אנשי החומה'... מי הם בדיוק?".

ר' אהרן נאנח קלות, מתיישב על קצה מיטתו של בנו. "זה סיפור עצוב, יהוד'לה. 'אנשי החומה', כפי שקוראים להם כאן, הם קבוצה של יהודים שחושבים שהם טובים, אולי אפילו טובים יותר מאחרים. הם בחרו בדרך של קנאות יתרה, והם אינם מציינים לדעת תורה של הסנהדרין וגדולי הדור. נקודת המחלוקת העיקרית, הינה בנוגע להתנהלות מול 'בר'ש'... הם, חושבים שיוכלו לגרש אותם מירושלים בכוח, למרות שגדולי ישראל הבהירו אינספור פעמים שדרך זו חסרת סיכוי ואף מסוכנת מאוד, והיא עלולה להמיט אסון על כולנו".

"בר'ש?" קמט יהודה את מצחו, "אני חושב ששמעתי את השם הזה... כן! כשהגענו לטרמינל! עמד שם איש במדים אפורים, והוא נראה כל כך לא שייך לירושלים..." אמר יהודה, ולנגד עיניו הופיעה הדמות שהפיצה סביבה צינה מאיימת. די היה בזיכרון הזה כדי לגרום לו לצמרמורת.

"בדיוק כך! אתה זוכר היטב!" אישר ר' אהרן. "זה היה נציג של בר'ש. אסביר לך עליהם בהרחבה בהזדמנות אחרת, אבל כעת השעה כבר מאוחרת, ואנחנו צריכים לקום מוקדם מאוד!" חתם ר' אהרן את הדיון, קם ממקומו, כיבה את האור ויצא מהחדר.

יהודה נותר לשכב במיטתו, מהורהר. דבריו של אביו על 'אנשי החומה' הציפו אותו בתחושה קלה של אי-נוחות, שהתערבבה בהתרגשות לקראת הביקור הצפוי בהר הבית. לבסוף, כובד העייפות הכריע אותו, אך שנתו היתה טרופה.

אך אם עיניו של יהודה נעצמו, הרי שעניניו של אחיו הגדול, שלמה-זלמן, ששכב במיטה הסמוכה, נותרו פקוחות לרווחה. הוא התהפך על משכבו, נסער ונרגש מכדי להירדם. החוויה של ירושלים פיעמה בו בעוצמה שלא נתנה לו מנוח. לבסוף, קם ויצא בשקט מחדרו.

הוא מצא את אביו יושב לבדו ליד השולחן העגול הקטן שבמבואת יחידת האירוח. לפניו היתה פתוחה הגמרא הגדולה, והוא היה בעיצומו של לימוד הדף היומי. ברגע זה, עיניו היו נשואות אל החלון, אל חשכת הלילה הירושלמית.

ר' אהרן הסב את ראשו לעברו של שלמה-זלמן. הוא לא היה מופתע לראותו. "קשה להירדם בעיר הזאת, שלוימי.. הא?" אמר ברכות. "הנשמה ערה מדי!".

שלמה-זלמן התקרב והתיישב לצד אביו. הוא הביט אל החלון, וקולו היה מלא כמיהה. "אני מסתכל על ירושלים, ואני חושב... בהגיע העת, אני רוצה להקים את הבית שלי כאן! להתעורר כל בוקר לקול שירת הלויים, לנשום את האוויר הטהור הזה, לחיות חיים של קדושה ורוממות! מה יכול להיות טוב מכך?".

ר' אהרן הביט בבנו הבכור וליבו התמלא גאווה ואהבה, אך בעיניו חלף גם צל של כאב. הוא נאנח אנחה קלה. "זה אכן חלום, בני. החלום של כולנו. גם אני הייתי רוצה לזכות לכך!".

"אז למה לא, אבא? באמת! מה מונע מאיתנו לעבור לירושלים?" ניסה שלמה-זלמן להבין.

ר' אהרן שקל את מילותיו. "להתגורר בטרקלינו של מלך", אמר לבסוף, "זו זכות עצומה, אבל זו לא רק זכות - זו גם מחויבות. בירושלים, יש סטנדרטים רוחניים של טהרה וקדושה שהם ברמה אחרת לגמרי. התורה היא אותה תורה, המצוות הן אותן מצוות, אבל כשאתה גר בחצר הארמון - זה מחייב אותך יותר. זה דורש שלמות פנימית, זיכוכ תמידי".

הוא השפיל את מבטו אל הספר הפתוח שלפניו. "בינתיים", אמר בקול כמעט בלתי נשמע, "אני חושש שעוד לא הגעתי למדרגה הזו... אבל אולי, ביום מן הימים, אזכה ואהיה ראוי לכך!".

דממה עמוקה השתררה במבואה הקטנה. שלמה-זלמן הביט באביו, ולראשונה ראה בו לא רק את האב החזק והיודע-כל, אלא

גם אדם עם שאיפות ואכזבות משל עצמו. הוא לא אמר דבר, אך בליבו גמלה החלטה באותו הרגע: הוא, שלמה-זלמן, יהיה ראוי! הוא יחיה חיים כאלה, שלא יותירו מקום לספק! הוא יגור כאן, בחצרות טרקלינו של המלך, בכל מחיר!